

In hoeverre beïnvloedt het al dan niet deel uitmaken van een uitgesproken gemeenschap, de verhouding van identiteit en wonen tot elkaar in de Nubische gemeenschap en hier bij ons in België? En hoe kunnen we elkaar helpen?

In mijn vooronderzoek naar de Nubische gemeenschap en hun manier van wonen, viel mij allereerst op hoe hard hun architectuur lijkt beïnvloed te zijn door hun identiteit als Nubiërs. De Nubische gemeenschap situeerde zich oorspronkelijk aan de Nijlvallei, maar na de bouw van de Aswan-dam werden de Nubiërs gedwongen te verhuizen naar nieuwe, door de staat opgebouwde, dorpen in het zuiden van Egypte. De originele Nubische woningen speelden een grote rol in het sociale en publieke leven van de Nubiërs, vooral voor de vrouwen die niet mogen deelnemen aan het publieke leven buiten de woning. De nieuwe, door de staat gebouwde, woningen daarentegen, zijn veel kleiner en laten de Nubiërs niet toe om hun leven van voor de bouw van de Aswan-dam terug op te pikken. In de Nubische dorpen verschijnen er nu inventieve aanpassingen van de Nubiërs zelf, die hun manier van wonen, volgens hun waarden en normen, weer deels mogelijk maakt en verrijkt.

De Nubische samenleving in Egypte is, in tegenstelling tot de Westerse samenleving, bijna volledig afgesloten van de buitenwereld. De Nubiërs leven er als het ware in een gesloten gemeenschap en dat weerspiegelt zich ook in hun oorspronkelijke architectuur en interieurs. Er wordt er gebouwd met de materialen die daar ter beschikking zijn, en naar de standaarden en religie die zij daar kennen. De woningen vertellen ons iets over de identiteit van de Nubiërs en hun weerstand tegen hoe de Egyptische regering hen heeft behandeld, en hun cultuur en identiteit voor een groot deel heeft weggewuifd bij het bouwen van de nieuwe woningen.

Hassan Fathy, een Egyptische architect, die deels is opgevoed in het sterk door het Westen beïnvloede Caïro en deels op het Egyptische platteland, noemt zichzelf *'an Arab architect who has lost every point of reference in the Arab society, who has lost his arabité.'*¹ Het klinkt hier alsof hij het gevoel heeft een deel van zijn identiteit verloren te zijn, zijn 'arabité'. Het is merkwaardig dat hij opzoek gaat naar iets waar hij eigenlijk niet meer volledig mee is opgevoed, opgegroeid, maar toch met zijn identiteit en een gevoel van gemis associeert. Dit gemis is iets dat ik herken.

Ik woon, en ik denk velen van ons in de Westerse samenleving, op een plaats die mijn ouders een goede plaats leek om een gezin te starten. Een plaats waar ze niet per se een connectie mee hebben. We wonen er in een huis, waarvan de architectuur beïnvloedt is door de globalisering en uit materialen bestaat waarvan niemand uit ons gezin een idee heeft waar ze vandaan komen en door wie ze vervaardigd zijn. Ik heb moeite met het feit dat ik, behalve dat ik er al heel mijn leven woon, geen band heb met mijn woonplaats. Voor de Nubiërs daarentegen, is hun woonplaats niet alleen de plek waar ze zijn opgegroeid, maar een plek die grotendeels een afspiegeling is van hun identiteit.

Ik vraag me af in welke mate het ontbreken van het gemeenschapsleven en een genereuze manier van samenleven hier iets mee te maken heeft. Die bedenking brengt mij dan ook tot bij mijn mogelijke onderzoeksvraag: **In hoeverre beïnvloedt het al dan niet deel uitmaken van een uitgesproken gemeenschap, de verhouding van identiteit en wonen tot elkaar in de Nubische gemeenschap en hier bij ons in België? En hoe kunnen we elkaar helpen?**

Aan de hand van een voorstudie probeer ik al enigszins inzicht te krijgen in wat een gemeenschap juist is en in hoe ik aan de slag wil gaan...

¹ <https://www.architectural-review.com/essays/reputations/hassan-fathy-1900-1989>

Ik begin bij het begin, de definitie van een gemeenschap. *Een gemeenschap is een sociale eenheid (een groep levende wezens) met gemeenschappelijke normen, religie, waarden, gewoonten of identiteit. Gemeenschappen kunnen een gevoel van plaats delen, gesitueerd in een bepaald geografisch gebied (bv. een land, dorp, stad of wijk) of in een virtuele ruimte via communicatieplatforms.*² Kort samengevat is een gemeenschap een groep levende wezens die op een bepaalde manier met elkaar in betrekking staan. In theorie behoren we dus allemaal tot bepaalde gemeenschappen, maar dit zijn vaak gemeenschappen die niet per se impact hebben op elk aspect van ons leven, zoals op hoe we wonen. In Nubië lijkt dit wel het geval en lijkt het gemeenschapsleven intenser.

Charles Eisenstein beschrijft een echte gemeenschap als een 'gift economy'. In een gift economy geldt dat hoe meer je geeft, hoe rijker je bent. Wanneer je iemand helpt in een gemeenschap toon je de gemeenschap dat je genereus bent en draagt de gemeenschap op zijn beurt ook zorg voor jou.

In wil me verder verdiepen in het gemeenschapsleven en het genereuze aspect dat daarbij komt kijken. Tim Ingold stelt in zijn tekst 'Design anthropology is not, and cannot be, ethnography' dat zowel design als antropologie disciplines zijn die pas krachtig zijn wanneer ze gebaseerd zijn op een diepgaand begrip van de door de mens geleefde werelden. Hij uit enerzijds kritiek op design waarbij er vaak een fetisj wordt gemaakt van innovatie, wat leidt tot onduurzaam design. Anderzijds uit hij kritiek op het soort antropologisch denken dat zich uit in etnografie, het beschrijvende. Met dit inzicht omtrent design antropologie, wil ik antropologie inzetten in haar sterkte: haar generositeit. Antropologie is genereus omdat het gericht is op de bereidheid zowel te luisteren als te reageren op wat anderen ons te vertellen hebben. Deze participatieve observatie zou ik combineren met literatuurstudies en case studies. Verder zou ik op zoek willen gaan naar een tool om begrip en een zekere band op te wekken tussen de Nubische gemeenschap en de Westerse wereld. Om zo tot genereuze en duurzame ontwerpvoorstellen en ingrepen te komen.

*"design can be a way of doing anthropology, and anthropology a way of doing design"*³

Bronnenlijst

Bertini, V. (2020, 14 februari). *Hassan Fathy (1900-1989)*. Geraadpleegd van <https://www.architectural-review.com/essays/reputations/hassan-fathy-1900-1989>

Eisenstein, C. [The Guardian]. (2012, 30 juli). *Charles Eisenstein: 'In a gift economy the more you give, the richer you are'*. Geraadpleegd van https://www.youtube.com/watch?v=6S1egXWYwXo&feature=emb_title

Ingold, T. (2008). *Design anthropology is not, and cannot be, ethnography*. Geraadpleegd van <https://drive.google.com/file/d/1uKscUekvO4S2BKMMj5hUPYmss1ijBHLL/view>

Callebout, T. [UCSIA Antwerp]. (2020, 19 november). *De genereuze ruimte*. Geraadpleegd van https://www.youtube.com/watch?v=jfZO2Rw39pk&feature=emb_title

Agha, M. en De Vos, E. (2017). *Liminal Publics, Marginal Resistance: Learning from Nubian spaces*. Geraadpleegd van https://drive.google.com/file/d/1w4YXr2myBz-YW9b0D_vwxzIIcXb9F9C/view

² <https://en.wikipedia.org/wiki/Community>

³ <https://drive.google.com/file/d/1uKscUekvO4S2BKMMj5hUPYmss1ijBHLL/view>

